

49 נְעוּלָה, והדלת נסגרת לפני הצד הפנימי של האיסקופה לצד המבוי,
 50 וכל שטח האיסקופה הוא חוץ לדלת, באופן זה דין כל האסקופה
 51 כְּלַחוּץ – כרשות הרבים, ואסור לטלטל אף תחת הקורה, לפי
 52 שהואיל והדלת נעולה הרי נפסקה בכך האיסקופה מן המבוי ושוב
 53 אין לקורה שמעל האיסקופה שייכות עם המבוי, ונתבטל ממנה שם
 54 קורה המתרת, ולפיכך גם אינה מתירה את האיסקופה שמתחתיה.
 55 הגמרא מביאה תירוץ נוסף: **רַב אֲשֵׁי אָמַר, לְעוּלָם בְּאַיִסְקוּפַת בֵּית**
 56 **(-מפתח) כניסה לבית) עֶסְקִינָן** – מדובר בברייתא, שכל האיסקופה
 57 מקורה, וּבְגוֹז שְׁקִירָה אותה פְּשֵׁתֵי קוֹדוֹת, שְׁאִין בּוֹז – בקורה אחת
 58 לבד, רוחב אַרְבָּעָה טפחים, וְגַם אִין בּוֹז – בקורה האחרת, רוחב
 59 אַרְבָּעָה טפחים, וְאִין בֵּין קוֹרָה זו לְקוֹרָה זו ריוח שְׁלֹשָׁה טפחים, וְדִלְתָה
 60 הבית עומדת כְּאֵמְצַע – תחת הריוח שבין שתי הקורות. ולכן
 61 כשהפְּתַח פְּתוּחָה, והדלת אינה מפסיקה בין הקורות, נחשבת
 62 האיסקופה כְּלִפְנֵימָם ומותר לטלטל בה, לפי ששתי הקורות נחשבות
 63 כאחת מחמת דין 'לבד', והרי ברוחב שתי קורות יחד יש ארבעה
 64 טפחים, ולפיכך מחשיבים כאילו שפת הקורה החיצונה יורדת
 65 וסותמת את האיסקופה ונמצא שהאיסקופה מוקפת מארבע מחיצות
 66 (צירור ד). אך כשהפְּתַח הנמצא תחת האויר שבין שתי הקורות נְעוּלָה,
 67 הרי דין האיסקופה כְּלַחוּץ – כרשות הרבים, ואסור לטלטל בה, מפני
 68 שהדלת מפסיקה בין שתי הקורות ומחלקתן זו מזו, והואיל והקורות
 69 אינן נראות יחד לא שייך לדון אותן כאילו הן מחוברות מחמת דין
 70 'לבד', אלא דנים כל קורה לבדה. והואיל ואין בקורה המכסה את
 71 שטח האיסקופה שמחוץ לדלת רוחב ארבעה על ארבעה טפחים, הרי
 72 אי אפשר לדון בה כאילו שפתה יורדת וסותמת את צד האיסקופה
 73 הפונה לרשות הרבים, ונמצא שהאיסקופה סתומה בצידה הפונה
 74 למבוי ופתוחה לרשות הרבים, ולכן דינה כרשות הרבים (צירור ה).
 75 הגמרא מבארת את המשך דברי 'אחרים' שבברייתא, ומבררת באיזה
 76 אופן אסור לטלטל מרשות היחיד אחת לרשות היחיד אחרת. שנינו
 77 בברייתא לעיל (ו): **וְאִם הָיְתָה אִיִּסְקוּפָה גְבוּהָ עֶשְׂרֵה טפחים**
 78 **וְרַחְבָּה אַרְבָּעָה על ארבעה טפחים, הָרִי זו רְשׁוּת לְעֵצְמָה, כלומר,**
 79 **אף על פי שבאופן זה האיסקופה היא רשות היחיד כמו הבית, בכל**
 80 **זאת הרי היא רשות פני עצמה ואסור לטלטל לתוכה אפילו מן**
 81 **הבית. מבארת הגמרא: מְסִייע לִיה – מברייתא זו יש להביא סיוע**
 82 **וראיה לְרַב יִצְחָק בְּרַ אֲבָדִימִי, דְאָמַר רַב יִצְחָק בְּרַ אֲבָדִימִי, אָמַר**
 83 **הָיָה רַבִּי מֵאִיר – שהוא 'אחרים' המוזכר בברייתא, כִּל מְקוֹם שְׁאֵתָה**
 84 **מוֹצֵא שְׁתֵּי רְשׁוּיֹת סמוכות זו לזו, וְהֵן רְשׁוּת אַחַת בְּדִינָן, אלא**
 85 **שהאחת גבוהה והאחרת נמוכה הימנה, כְּגוֹן עֶמּוּד הנמצא בְּחֶצֶר**
 86 **שהיא רְשׁוּת הַיְחִיד, והעמוד גְבוּהָ עֶשְׂרֵה טפחים וְרַחְבָּה אַרְבָּעָה**
 87 **טפחים, והרי גם הוא לעצמו נידון כרשות היחיד, אָסוּר לְכַתְּף עָלָיו**
 88 **– להניח עליו משאוי שנעקר מן החצר, כדי לחזור ולסדרו על כתיפו,**
 89 **גְזִירָה מְשׁוּם שְׁמַא מְתוּךְ כִּךְ יוֹבֵא לְכַתְּף אָף בְּתָל (כמין ערימת עפר**
 90 **ואבנים) הנמצא בְּרְשׁוּת הַרְבִּיבִים, והוא גבוה עשרה טפחים ורחב**
 91 **ארבעה על ארבעה ודינו כרשות היחיד. כלומר, שיחשוב שגם התל**
 92 **שברשות הרבים הרי הוא רשות אחת עם רשות הרבים עצמה, ויניח**
 93 **עליו משאוי שנעקר מרשות הרבים) ולא הועבר ארבע אמות ברשות**
 94 **הרבים, והרי באופן זה חייב מן התורה משום מכניס מרשות הרבים**
 95 **לרשות היחיד. נמצא ששנינו בברייתא בדעתו של רבי מאיר כמו**
 96 **שאמר רב יצחק בר אבדימי בדעתו.**

1 דְרָךְ עָלָיו – למעלה מראשו, שהוא למעלה מעשרה טפחים, והוא
 2 מקום פטור, והניחו למטה מעשרה, חָיִיב, אף על פי שעבר דרך מקום
 3 פטור, וקשה שבברייתא מבואר שכשעובר דרך מקום פטור, פטור.
 4 מתרצת הגמרא: הָתָם – שם, באופן שרוב דיבר עליו, אף על פי
 5 שהחפץ עבר דרך מקום פטור, מכל מקום הרי לֹא נָח במקום פטור,
 6 אלא ההנחה היתה למטה מעשרה טפחים שהוא מקום חיוב, ונמצא
 7 שגם עקר וגם הניח ברשות הרבים, ולפיכך חייב. אבל הַכָּא (כאן)
 8 בברייתא, הרי החפץ נָח ביד העומד על האסקופה שהוא מקום פטור,
 9 ולכן פטור.

10 הגמרא ממשיכה לבאר את הברייתא. שנינו בברייתא לעיל (ו):
 11 **אֲחֵרִים אֲוָמְרִים, אִיִּסְקוּפָה (מפתח) מְשֻׁמָּשֵׁת שְׁתֵּי רְשׁוּיֹת, כלומר,**
 12 **לפעמים היא רשות היחיד, ולפעמים רשות הרבים. כיצד, כְּזֶמֶן**
 13 **שְׁהִפְתַּח פְּתוּחָה, הרי היא כְּלִפְנֵימָם – כרשות היחיד, וכשהפְּתַח נְעוּלָה,**
 14 **הרי היא כְּלַחוּץ – כרשות הרבים.**

15 הגמרא מקשה מדוע כשהפתח פתוח הרי היא כלפנים. המקשה סבר
 16 שמדובר באיסקופה של מבוי שהתירו אותו על ידי לחי רחב, הנמצא
 17 על האיסקופה לכל רוחבה. וכשהפתח פתוח האיסקופה נעשית חלק
 18 מהמבוי, והיא רשות היחיד, והותר הטלטול בה על ידי הלחי של
 19 המבוי. מקשה הגמרא: וכי כשהפתח פתוח דין האיסקופה כרשות
 20 היחיד, וְאִף עַל גַּב דְּלִית לִיה – שאין לאיסקופה עוד לְחֵי כנגד שפתו
 21 החיצונה של האיסקופה, וְהָאֵמַר (והרי אמר) רַב הֶמְאָה בְּרַ גּוֹרְיָא
 22 אָמַר רַב, תוֹף הִפְתַּח של המבוי, דהיינו רוחב האיסקופה, צָרִיף לְחֵי
 23 אַחַר בשפתו החיצונה כדי לְהַתִּירוֹ – כדי להתייך את הטלטול גם
 24 בשטח של האיסקופה עצמה, והיינו אפילו אם פתח המבוי פתוח
 25 הוא. והטעם, לפי שהלחי העומד לכל רוחב האיסקופה אינו מתיר
 26 את הטלטול אלא מחודו הפנימי ולפנים בלבד, כלומר, בתוך המבוי
 27 עצמו.

28 **וְכִי הִימָא (ושמא תאמר) שבברייתא מדובר באיסקופה דְּלִית בֵּיה**
 29 **– שאין בה אַרְבָּעָה על אַרְבָּעָה טפחים, כגון שהחומה שמצד הפתח**
 30 **מכאן ומכאן (שדינה כלחי), עביה פחות מארבעה טפחים,**
 31 **והאיסקופה נמצאת בין שני צדדי החומה, ולכן אינה רשות לעצמה,**
 32 **ומותר לטלטל כשהפתח פתוח אף כנגד חודה החיצון של החומה**
 33 **שעומד בשפת האסקופה שבצד רשות הרבים, וְהָאֵמַר (והרי אמר)**
 34 **רַב הֶמְאָה בְּרַ גּוֹרְיָא אָמַר רַב, תוֹף הִפְתַּח של המבוי, אף על פי שְׁאִין**
 35 **בּוֹ אַרְבָּעָה על אַרְבָּעָה טפחים, צָרִיף לְחֵי אַחַר לְהַתִּירוֹ, ואינו נותר**
 36 **בלחי של המבוי.**

37 מתרצת הגמרא: אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב, הַכָּא – כאן בברייתא,
 38 אכן בְּאַיִסְקוּפַת מְבֹי עֶסְקִינָן – מדובר, אך לא במבוי שהוכשר
 39 בלחי, אלא שהוכשר בקורה, ומדובר שְׁחָצִיו של האיסקופה מְקוֹרָה
 40 בקורה, וְחָצִיו שְׁאִינוֹ מְקוֹרָה, שכן מן הסתם כך הוא, לפי שהשיעור
 41 הנצרך לקורה ברוחבה הוא טפח בלבד, ואילו האיסקופה ופתח
 42 המבוי בדרך כלל רחבים הם יותר משיעור זה, ומדובר שְׁקִירוּיֹו –
 43 קורת המבוי, מונחת כְּלִפְנֵי פְּנִים – בצדו הפנימי של האיסקופה,
 44 כלומר, לצד המבוי (צירור ג). ולכן, כשהפְּתַח של המבוי פְּתוּחָה דִין
 45 האיסקופה כְּלִפְנֵימָם – כמו תוך המבוי, שהרי כשהפתח פתוח
 46 האיסקופה והקורה שעליה שייכות למבוי, ולכן מותר לטלטל בה
 47 תחת הקורה כדין הטלטול במבוי עצמו, שכיון שהקורה מתירה את
 48 המבוי, מתירה היא גם את האסקופה שמתחתיה. אך אם פְּתַח המבוי

מחום בית המרחץ, ואינו רוחץ עצמו במים, ולבתחלה אמאי לא, משום זוירה שמתא יתעלפה – יתעלה, ולא יתפלל. ומה ששנינו, ולא לפורסקי, היינו אפילו רק לעינוי בעלמא – לראות עורותיו בלבד, ולבתחלה אמאי לא, משום דילמא הווי פסידא בוביניה – שמא יראה הפסד בעסקיו, שעורותיו התקלקלו, ומפריד – והא טרוד בצערו מחמת הפסד פרנסתו, ולא יתפלל. ומה ששנינו, ולא לאכול, היינו אפילו בפעודה קמנה, ולבתחלה אמאי לא, דילמא אתי לאמשובי – שמא יבוא להמשך בסעודתו, עד שיעבור זמן מנחה. ומה ששנינו, ולא לדין, היינו אפילו בגמרא הדין, שכבר שמעו הדיינים את טענות בעלי הדין, ונשאו ונתנו בדבר, ולא נותר להם אלא רק לפסוק את הדין, ואין זה נמשך זמן רב, ולבתחלה אמאי לא יפסקו את הדין, משום שחוששים דילמא הווי טעמא – שמא יראו טעם חדש בדין, ופטר דינא – ויסתרו את מה שפסקו, ויחזרו לתחילת הדין, וישאלו את טענות בעלי הדין שנית, וימשך הדין עד שיעבור זמן מנחה. שנינו במשנה, שאם התחיל לעסוק באחד מדברים אלו, אינו צריך להפסיק. הגמרא מבררת מאימתי נחשב התחלת המעשה. שואלת הגמרא: מאימתי נחשב התחלת הפסודת, שאם עשה כן, אינו צריך להפסיק. משיבה הגמרא: אמר רב אבין, משנייה מעפודת – סודר של ספרין על פרבין, כדי שלא יפלו שרתו על בגדיו. שואלת הגמרא: ומאימתי נחשב התחלת פרוחין. משיבה הגמרא: אמר רב אבין, משיערה מעפודתו הימנו – משיריד סודרו מעליו, שהוא הבגד הראשון שפושט לקראת הרחיצה. שואלת הגמרא: ומאימתי נחשב התחלת פורסקי. משיבה הגמרא: משיקשור את שרווליו בין בתיפיו, כדי שלא יפריעוהו במלאכתו. שואלת הגמרא: ומאימתי נחשב התחלת אכילה. משיבה הגמרא: רב אמר, משויפול ידיו לסעודה. ורבי חנינא אמר, משיתיר הגזרה שחגור בה קודם הנטילה. הגמרא מבארת שלא נחלקו רב ורבי חנינא בדין זה: ולא פליגי – ולא נחלקו רב ורבי חנינא, אלא הא – דברי רבי חנינא, אמורים לן – לנו, בני בבל, הרגילים לחגור חגורתנו בחזק, וצריכים להתירה בשעת האכילה, והתרת החגורה נחשבת לתחילת הסעודה. והא – דברי רב, אמורים להו – להם, בני ארץ ישראל, שלא נהגו לחגור חגורתם בחזק, ולהתירה כשאוכלים, ולכן רק נטילת ידיו נחשבת לתחילת הסעודה. לאחר שביארה הגמרא מה נחשב לתחילת הסעודה אצל בני בבל הנהוגים לחגור חגורתם, מכאן אביי מה דינים של בני בבל לגבי תפילת ערבית לאחר שהתירו את חגורתם לסעודה: אמר אבין, הני תברין בבליא – חברינו שבבבל, הנוהגים להתיר חגורתם בתחילת הסעודה, למאן דאמר – לרבי יהושע, הסובר שתפילת ערבית אינה חובה לרשות, כיון דשרא ליה המיניה – כיון שפתח את חגורתו לסעודה, לא מטרחינן ליה – לא מטריחים אותו להפסיק סעודתו ולחגור חגורתו, אלא יסיים סעודתו ולאחר מכן יתפלל. מקשה הגמרא: ולמאן דאמר – וכי לרבן גמליאל, הסובר שתפילת ערבית חובה, מטרחינן ליה – מטריחים אותו לחגור ולהתפלל, והא תפילת מנחה דלכילי עלמא – שלפי כולם חובה היא, ותנן, אם התחילו בסעודה אין מפסיקין לתפילת מנחה. ואמר רבי חנינא, שהתחלת הסעודה היא משיתיר הגזרה, ולא הצריכוהו לחגור ולהתפלל, הרי שאף בתפילת חובה לא מטריחים אותו להפסיק ולהתפלל לאחר שהתיר חגורו, אלא יגמור סעודתו ואחר כך יתפלל, והוא הדין בתפילת ערבית לרבן גמליאל, ומדוע אמר אביי שרק לרבי יהושע הסובר שתפילת ערבית רשות, אין מטריחים אותו להפסיק ולהתפלל.

משנה

המשנה מביאה כמה דברים שאסור להתחיל לעסוק בהם קודם תפילת מנחה, אף בימות החול, מפני שחוששים שמא ימשך בהם ויעבור זמן תפילה: לא ישב אדם לפני הפסד כדי להסתפר סמוך – קודם לזמן תפילת מנחה, עד שיתפלל תחילה, שמא ישכח להתפלל. וכן לא יבגס אדם סמוך לזמן תפילת מנחה, לא למרחין, ולא לפורסקי – מקום עיבוד עורות, ולא לאכול סעודה, ולא לדין תורה. ואם התחילו אחד מכל המעשים הללו, אין מפסיקין, אלא יגמרו אותם ואחר כך יתפללו. לקרות קריאת שמע (לקריאת שמע), שחיובה מהתורה, ואין מפסיקין לתפילה, שחיובה מדברי חכמים.

גמרא

שנינו במשנה שיש מעשים שאסור לעשותם סמוך למנחה, מבררת הגמרא לגבי איזו מנחה מדובר. מבררת הגמרא: הו סמוך למנחה – סמוך לאיזו מנחה הכוונה, אילמא למנחה גדולה, שזמנה חצי שעה אחר חצות היום, וסמוך לה' היינו מחצות היום, יש להקשות, אמאי לא – מדוע אסור להתחיל מעשים אלו מחצות היום, האכילא שהות ביום טובא – הרי יש הרבה זמן ביום, ואפשר להספיק לסיים ולהתפלל לאחר מכן. אלא נאמר שהכוונה סמוך למנחה קמנה, שזמנה בתשע שעות ומחצה, וסמוך לה' היינו מתחילת שעה שעירית, אם כן קשה, וכי מה ששנינו במשנתנו, אם התחילו אחד מכל אלו, אין מפסיקין אותן כדי להתפלל, מדובר סמוך למנחה קטנה, נימא תיהו תיובתא דרבי יהושע בן לוי – האם נאמר שתהיה מכאן פירכא על דברי רבי יהושע בן לוי, דאמר רבי יהושע בן לוי, כיון שהגיע זמן תפילת המנחה – מנחה קטנה, אסור לאדם שימעיס בלום קודם שיתפלל תפילת המנחה, ומהלשון 'אסור' לטעום כלום' משמע שאף אם התחיל לאכול, אסור לו להמשיך בסעודתו, ואילו במשנה מבואר שאם התחיל לאכול סמוך למנחה קטנה, מותר לו לסיים את סעודתו.

מתרצת הגמרא: לא, אין כוונת המשנה סמוך למנחה קטנה, אלא לעולם כוונתה, סמוך למנחה גדולה, אך סמוך למנחה קטנה צריך להפסיק אף אם כבר התחיל, ואם כן אין פירכא על דברי רבי יהושע בן לוי. ומה שהקשית מדוע נאסרו דברים אלו הרי יש שהות הרבה ביום, יש לומר שכונת המשנה בעיסקים הנמשכים הרבה זמן ומה שאסרה המשנה תספורת מדובר בתספורת של בן אלעשה, שהיה חתנו של רבי, ופירז ממון רב כדי ללמוד את התספורת המיוחדת שהסתפר בהן הגדול, ותספורת זו אורכת זמן רב, ולכן אסרה המשנה להתחילה אף סמוך למנחה גדולה. וכן יש לבאר את כל המעשים השנויים במשנתנו, מה ששנינו, ולא למרחין, הכוונה לבולא מילתא דמרחין – לכל ענייני המרחין, לחוף ראשו, ולרחוץ גופו במים חמים וצוננים, ולהזיע. ומה ששנינו, ולא לפורסקי, הכוונה לפורסקי גדולה, שיש בה הרבה עורות והם בתחילת עיבודם. ומה ששנינו, ולא לאכול, היינו בפעודה גדולה, ומה ששנינו, ולא לדין, היינו בתחלת דין, שצריכים לשמוע את כל טענות בעלי הדין.

הגמרא מביאה תירוץ נוסף: רב אהא בר יעקב אמר, אכן כוונת המשנה סמוך למנחה גדולה, ולכן אין פירכא על דברי רבי יהושע בן לוי, אך לעולם מדובר במשנה בתספורת דידן – שלנו, שאינה אורכת זמן רב, ולבתחלה אמאי – מדוע לא ישב להסתפר, הרי יש מספיק זמן ביום גם להסתפר וגם להתפלל, משום זוירה שמתא ישבר הווג של מספרים, והספר ילך ויחפז וזג אחר, ותמשך התספורת עד שיעבור זמן מנחה. וכן יש לבאר בכל המעשים המבוארים במשנה, מה ששנינו, ולא למרחין, מדובר אפילו אם נכנס רק להזיע בעלמא